

CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE

SUPREME COURT
OF JUSTICE

Nr. 282
Din 26 septembrie 2025

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28

Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află cauza de contencios administrativ, intentată la acțiunea depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, intervenienți accesorii Comisia Electorală Centrală și Serviciul de Informație și Securitate cu privire la limitarea activității partidului

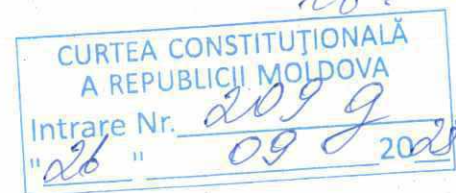
Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, a solicitat prin cerere ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 21 alin. (8) Legea privind partidele politice nr. 294/2007.

Anexă:

1. Sesizarea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.
2. Încheierea din data de 26 septembrie 2025 a Curții Supreme de Justiție.

Președinte interimar
al Curții Supreme de Justiție

Stela Procopciuc

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,

Chișinău, MD-2004

SESIZARE
privind excepția de neconstituționalitate a art. 21 alin. (8) din
Legea nr. 294/2007 privind partidele politice

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

Nume partid: Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”

Număr de identificare de stat și cod fiscal: 1024620012817

Data înregistrării: 29.11.2024

Reprezentant legal: Irina Vlah, Președinte

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

În fapt, Domnul Dragoș Galbur, președintele Partidului politic Partidul Național Moldovenesc (în continuare - PNM), a depus la Comisia Electorală Centrală o contestație, înregistrată sub nr. CEC10AP/6 din data de 2 septembrie 2025, împotriva doamnei Irina Vlah, președinta Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”.

Totodată, doamna Arina Spătaru, președinta Partidului Politic Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa (în continuare - ALDE), a depus o sesizare, înregistrată la Comisie sub nr. CEC-7/22684 din 5 septembrie 2025.

PNM susține în contestația nr. CEC-10AP/6 că la data de 2 septembrie 2025 Centrul Național Anticorupție, în colaborare cu Procuratura municipiului Cahul și cu suportul altor structuri specializate ale Inspectoratului General al Poliției, a desfășurat acțiuni procesuale într-o cauză penală privind finanțarea ilegală a unei formațiuni politice.

Descinderile au vizat mai multe locații din Chișinău și sudul țării, inclusiv instituții publice, fiind reținute mai multe persoane bănuite de implicare în activități de corupere electorală și spălare de bani.

Mai arată că, potrivit informațiilor oficiale comunicate de autoritățile competente, au fost documentate episoade de remunerare ilicită a activiștilor politici, colectare a semnăturilor contra plată și utilizare de resurse financiare provenite din Federația Rusă, prin intermediul instituției bancare „Promsviazybank” și al aplicațiilor electronice asociate, aflate sub regim de sancțiuni internaționale.

Totodată, investigațiile au relevat coordonarea activităților prin canale de comunicare criptate și implicarea directă a unor curatori din afara țării în diseminarea de materiale de dezinformare pe rețelele sociale.

Susține că, în cadrul perchezițiilor, organele de drept au ridicat mijloace bănești în diferite valute, carduri bancare de tip „МИР”, tehnică de calcul, înscrisuri de ciornă, precum și alte bunuri relevante pentru investigații.

Autoritățile au confirmat că o parte din fondurile provenite din străinătate erau lichefiate prin intermediul unor aplicații electronice, în scopul finanțării activităților electorale ale formațiunii vizate.

Adaugă PNM că președinta Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, parte componentă a Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei”, a recunoscut public efectuarea perchezițiilor la unii membri ai formațiunii, fapt ce ar confirma conexiunea directă a partidului cu circumstanțele investigate.

Relatează PNM că, pe baza acestor date oficiale, a depus contestația în examinare, invocând finanțarea ilegală și utilizarea frauduloasă a resurselor din afara țării de către Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” și, respectiv, solicită excluderea acestuia din cursa electorală.

Contestatarul *a solicitat*:

- formularea unei cereri adresate Inspectoratului General al Poliției și Centrului Național Anticorupție privind oferirea informațiilor suplimentare referitoare la finanțarea ilegală a Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, inclusiv cu mijloace financiare din străinătate;
- constatarea faptului că Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, parte a Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei”, a fost finanțat ilegal și a utilizat în campania electorală mijloace financiare provenite din străinătate;
- emiterea unei hotărâri cu privire la anularea înregistrării Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, parte a Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei”, cu excluderea candidaților din lista de candidați.

La rândul său, ALDE a prezentat susțineri în același sens, invocând aceleași circumstanțe factuale și argumente juridice privind finanțarea ilegală a Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, formațiune componentă a Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei”.

ALDE a subliniat că acțiunile investigate subminează corectitudinea competiției electorale și *a solicitat* examinarea posibilității de a revizui statutul legal al Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei” ca participant în alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, inclusiv prin verificarea legăturilor directe ale blocului cu membrii reținuți, și de a adopta hotărâre în acest sens.

La data de 17 septembrie 2025 a fost examinată contestația Nr.CEC-10AP/6 din 2 septembrie 2025 depusă de Partidul Politic „Partidul Național Moldovenesc” și sesizarea nr. CEC-7/22684 din 5 septembrie 2025 depusă de Partidul Politic Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa împotriva Blocului Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei.

Prin hotărârea CEC nr. 3993 din 17 septembrie 2025, *s-a hotărât*:

1. Se admite parțial contestația nr. CEC-10AP/6 din data de 2 septembrie 2025 a Partidului politic Partidul Național Moldovenesc și sesizarea nr. CEC-7/22684 din 5 septembrie 2025 a Partidului Politic Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa.
2. Se aplică Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei” sancțiunea avertismentului pentru încălcarea prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice.

3. Se inițiază efectuarea misiunii de control complex al finanțării activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” pentru perioada 1 mai - 31 august 2025 și a Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei” pentru perioada 3 august-1 octombrie 2025.
4. Se comunică subiecților enumerați la punctele 2 și 3 faptul inițierii misiunii de control.
5. Subiecții enumerați la punctul 3 vor pune la dispoziția membrilor grupului de control, în termen de 48 ore, toate actele necesare solicitate cu privire la finanțarea campaniei electorale și/sau a partidului politic.
6. Se expediază Ministerului Justiției prezenta hotărâre și copia dosarului administrativ în vederea examinării aplicabilității art. 21 din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice în privința Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”.

La 19 septembrie 2025 Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva hotărârii CEC nr. 3993 din 17 septembrie 2025 (se anexează), în principal, **solicitând:**

- a admite acțiunea și a anula Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3993 din 17 septembrie 2025 cu privire la contestația nr. CEC-10AP/6 din 2 septembrie 2025 și sesizarea nr. CEC7/22684 din 5 septembrie 2025.

În motivarea acțiunii, Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” a notat, printre altele,

Hotărârea contestată **nu trece testul proporționalității** prevăzut de art. 29 Cod administrativ:

- nu este **potrivită** (deoarece există deja rapoarte și hotărâri CEC care confirmă lipsa unor donații ilegale),
- nu este **necesară** (există mijloace alternative, mai puțin intruzive, pentru verificarea legalității finanțării),
- nu este **rezonabilă** (ingerința este excesivă, afectând imaginea și șansele electorale ale Blocului în plină campanie, fără existența unor probe clare de ilegalitate).

Prin urmare, **actul administrativ trebuie anulat pentru încălcarea principiului proporționalității, sancțiunea avertismentului, misiunea de control complex dispusă**, precum și expedierea dosarului administrativ la Ministerul Justiției, trebuie anulate ca fiind vădit ilegale, nejustificate și disproporționate.

Toate aceste abateri cert denotă caracterul arbitrar și abuziv al procedurii administrative și actului contestat.

Tot la 19 septembrie 2025 Ministerul Justiției a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” prin care solicită:

- a admite cererea de chemare în judecată și a dispune limitarea activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”,
- a aplica măsura asigurătorie sub formă de limitare a activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” pe perioada examinării cauzei, până la pronunțare în fond, conform art. 21 alin. 3² din Legea nr.294/2007 privind partidele politice.

În motivarea acțiunii, Ministerul Justiției a făcut trimitere la scrisoarea nr. CEC-8/8992 privind notificarea despre adoptarea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 3993 din 17 septembrie 2025 cu privire la contestația nr. CEC-10AP/6 din 2 septembrie 2025 și sesizarea nr. CEC-7/22684 din 5 septembrie 2025 și la argumentele CEC reținute pentru în motivarea hotărârii notificate ministerului.

Suplimentar, Ministerul Justiției a reținut un articol de presă pentru a-și motiva acțiunea.

Despre depunerea acțiunii împotriva Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, Ministerul Justiției a comunicat public la 19 septembrie 2025.

La 25 septembrie 2025 a fost pronunțată încheierea Curții de Apel Centru prin care s-a dispus a aplica măsura asigurătorie sub formă de limitare a activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” pe perioada examinării cauzei, până la pronunțare în fond, conform art. 21 alin. 3² din Legea nr.294/2007 privind partidele politice.

La 26 septembrie 2025 Comisia Electorală Centrală a inițiat procedura de executare a încheierii judecătorești indicate supra.

Încheierea judecătorească este contestată cu recurs, totodată fiind solicitată suspendarea executării încheierii până la examinarea cererii de recurs și a a cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

Procedura în cadrul căreia a fost ridicată excepția

Prezenta excepție de neconstituționalitate este invocată în cadrul recursului la Curtea Supremă Justiție împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2025, pe dos. în apel nr.2-15/25

C. Obiectul sesizării. Norma contestată

Legea contestată: Legea nr. 294/2007 privind partidele politice
Textul contestat:

Sintagma de la art. 21 alin. (8):

„...cu excepția cazurilor în care limitarea activității partidului politic se cere pentru comiterea unor încălcări grave ale legii, astfel cum sunt prevăzute acestea la art. 3 și la alin. (3¹) din prezentul articol. Activitatea partidului politic nu poate fi limitată pentru încălcări minore.”

D. Prevederi constituționale pretins încălcate.

Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

1. Art. 23 alin. (2): Dreptul persoanei de a-și cunoaște drepturile și obligațiile
2. Art. 38: Dreptul de a fi ales și de a participa la alegeri
3. Art. 41: Libertatea partidelor politice și egalitatea în fața legii
4. Art. 54: Restrângerea drepturilor fundamentale - condiții de legalitate, necesitate, proporționalitate și respectarea esenței dreptului

Observații principale:

- Norma contestată este imprevizibilă, nespecificând clar procedura și condițiile aplicării, ceea ce lasă loc de arbitrar.
- Comisia Electorală Centrală nu a identificat încălcări care să justifice limitarea drepturilor electorale ale partidului sau a Blocului.
- Aplicarea normei contestate în perioada campaniei electorale în lipsa unei proceduri clare poate conduce la restrângerea nejustificată a drepturilor electorale.
- Există contradicții între aprecierea CEC (organ independent) și Ministerul Justiției (organ politic) privind dreptul de participare la alegeri.
- Normele contestate pot conduce la aplicarea unor măsuri mai dure decât hotărârile finale, afectând principiul proporționalității.
- Lipsa clarității privind drepturile și obligațiile candidaților în cadrul Blocului electoral afectează drepturile constituționale.

Urmare a sesizării adresate Ministerului Justiției, ultimul a inițiat imediat limitarea juridică a dreptului Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” de a participa în viața politică a țării pentru o perioadă limitată, solicitând și măsura de asigurare urmărind limitarea partidului în capacitatea juridică de a participa în cadrul alegerilor parlamentare din 28.09.2005.

Implicit, prin sesizarea CEC în adresa Ministerului Justiției se urmărește excluderea partidului și a candidaților înregistrați din partea partidului din cursa electorală pentru alegerile parlamentare din 28.09.2005 sau crearea condițiilor politico-juridice pentru anularea alegerilor parlamentare, în cazul unui scor electoral nefavorabil pentru partidul de guvernare.

Elementele menționate supra implică incidența art. 38 și 41 din Constituție.

Cu referire la încălcarea art. 23 alin. 2 din Constituție:

Vom remarca faptul că norma contestată urmează a fi aplicată de către instanța de judecată la solicitarea Ministerului Justiției în condițiile imprevizibile.

Conform art.18 din Codul electoral al Republicii Moldova, misiunea Comisiei Electorale Centrale este crearea condițiilor optime pentru exercitarea nestingherită

de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului constituțional de a alege și de a fi aleși în cadrul unor alegeri libere și corecte, inclusiv prin asigurarea respectării legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Conform art. 25 din Codul electoral, sunt prescrise expres atribuțiile Comisiei Electorale Centrale în domeniul supravegherii și controlului privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale, iar conform art. 26 sunt descrise atribuțiile CEC în perioada electorală.

Totodată, conform legislației penale și contravenționale sunt descrise atribuțiile organelor drept în cazul încălcărilor de legislație penală sau contravențională din partea partidelor.

Nici unul dintre organele menționate supra nu au constatat conform legii până la moment elemente de finanțare ilegală a Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”.

Organul de urmărire penală doar face investigații, CEC de asemenea doar a inițiat unele investigații conform competenței.

Niciunul dintre organele menționate supra nu a identificat elemente pentru a aplica unele măsuri juridice față de autorul sesizării, care i-ar interzice să participe în cursa electorală.

Autorul excepției de neconstituționalitate observă că sesizarea CEC către Ministerul Justiției a generat o acțiune în instanța de judecată inclusiv pe baza sintagmei contestate.

Vom menționa, CEC nu a găsit la etapa emiterii hotărârii din 17.09.2025 care stă la baza acțiunii Ministerului Justiției împotriva autorului sesizării decât elemente pentru a aplica un avertisment Blocului din care face parte Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, avertisment care este contestat în instanța de judecată.

CEC nu a identificat elemente pentru a aplica sancțiunea excludere din cursă nici pentru autorul sesizării, nici pentru Bloc.

CEC nu a reținut în argumentarea hotărârii sale articolul din presă din aprilie 2025. Mai mult, CEC nu a identificat impedimente pentru înregistrarea autorului sesizării în calitate de concurent electoral în componența Blocului electoral din care face parte, chiar după publicarea articolului de presă la care face trimitere Ministerul Justiției.

Astfel, marja de intervenție în drepturile autorului sesizării prin articolul de lege contestat este imprevizibilă, nefiind clară procedura, motivele și probele care pot genera aplicarea excepției de la regula că activitatea partidului nu poate fi limitată în campania electorală.

În speță, organul electoral nu a identificat elemente care ar permite limitarea drepturilor electorale ale autorului sesizării, acestuia nefiindu-i aplicat nici măcar avertisment în mod individual, ci Blocului din care face parte.

Mai mult, avertismentul este contestat în instanță, iar pretențiile cu privire la finanțare urmează a fi auditate conform programului aprobat de CEC.

Dar excepția prevăzută de articolul de lege contestat, aplicată în cadrul campaniei electorale, ar presupune anume limitarea drepturilor electorale ale autorului sesizării. Astfel, avem situația în care organul independent cu competențe exclusive de administrare a procesului electoral consideră autorul sesizării ca fiind în drept să participe în alegerile parlamentare din 28.09.2025 și tot același CEC sesizează Ministerul Justiției (organ politic) pe baza acelorași constatări, doar că conform legii contestate, tot pentru a exclude din cursa electorală autorul sesizării și candidații desemnați de acesta pe lista Blocul Electoral al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei prin procedura limitării activității partidului politic. Iar Ministerul Justiției, organ subordonat politic face sesizare în instanța de judecată pentru excluderea autorului sesizării din cursa electorală.

De altfel, faptul că, articolul de lege contestat este imprevizibil, lasă loc de arbitrar și duble standarde, se confirmă, inclusiv prin faptul că, în situație similară cu a autorului sesizării se află și alte părți-componente ale Blocului, în privința cărora nu au fost înaintate acțiuni de limitare a activității.

CEC nu a găsit motive pentru a refuza autorul sesizării să se înregistreze în calitate de concurent electoral și să participe în alegeri în condițiile existenței articolului de presă menționat de Ministerul Justiției, dar organul executiv, subordonat politic pe baza aceluiași articol consideră rezonabilă împiedicarea partidului contestatar să participe în alegeri.

În condițiile indicate supra, articolul de lege contestat face imposibil pentru autorul sesizării să-și cunoască întinderea drepturilor în cadrul procesului electoral.

De asemenea, autorul sesizării observă lipsa de claritate a normei contestate privind întinderea drepturilor și obligațiilor candidaților înregistrați în alegeri din partea Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, în calitate de parte componentă a concurentului electoral, Blocul Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei”.

Atsfel, nu este clară care urmează să fie conduita autorităților (CEC) în cazul acceptării excepției conform textului de lege contestat, fapt ce lasă loc de arbitrar și abuz.

Elementele menționate supra implică incidența art. 23 din Constituție.

Respectiv, în opinia autorului sesizării, sunt incidente cauzei drepturile garantate la art. 23, 38, 41 din Constituție care urmează a fi evaluate și prin prisma art. 54 din Constituție.

Jurisprudența Curții europene a drepturilor omului
Hotărârea din 04.08.2020 pe cauza Partidul Politic „Patria” și alții ȘI ALȚII v. REPUBLICA MOLDOVA (Cererea nr. 5113/15 și altele 14).

Jurisprudența relevantă

- Hotărârea CEDO din 04.08.2020 în cauza Partidul Politic „Patria” și alții v. Republica Moldova (Cererea nr. 5113/15 și altele 14).

Cazul vizează: Art. 3 P1 din Convenție

- Participarea la alegeri

Excluderea arbitrară a unui partid cu trei zile înaintea alegerilor parlamentare din cauza presupusei utilizări a fondurilor străine nedeclarate

- Excluderea bazată pe acuzații neîntemeiate
- Garanții procedurale insuficiente împotriva arbitrarului
- Lipsa motivării deciziilor instanțelor naționale

CEDO a reținut:

32. Principiile generale referitoare la Articolul 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție, inclusiv condițiile de eligibilitate pentru a candida la alegeri, au fost stabilite în mai multe hotărâri relevante, printre care se numără:

- Davydov și alții v. Rusia (§§ 271-77),
- Paksas v. Lituania (nr. 34932/04, § 96, CEDO 2011),
- Orujov v. Azerbaidjan (nr. 4508/06, §§ 40-42, 26 iulie 2011),
- Ždanoka v. Letonia (nr. 58278/00, § 115, CEDO 2006 IV),
- Tănase v. Moldova (nr. 7/08, §§ 154-61, CEDO 2010).

În cadrul acestor hotărâri, Curtea a reafirmat că, deși Statele Contractante beneficiază de o marjă largă de apreciere în stabilirea condițiilor privind dreptul de vot și dreptul de a candida, este competența Curții să analizeze în ultimă instanță dacă aceste condiții sunt conforme cu cerințele Articolului 3 din Protocolul nr. 1. Curtea verifică dacă:

- condițiile nu aduc atingere esenței drepturilor electorale, afectând astfel eficacitatea lor;
- acestea respectă principiul legalității, fiind impuse în conformitate cu legea;
- urmăresc un scop legitim, cum ar fi protejarea ordinii democratice;
- mijloacele utilizate pentru atingerea acestor scopuri nu sunt disproporționate sau arbitrare.

Astfel, Curtea exercită un control de proporționalitate și legalitate asupra măsurilor adoptate de autorități (a se vedea Davydov și alții, § 272; Paksas, §§ 96-97; Tănase, §§ 161-62; Dicle și Sadak v. Turcia, § 83).

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

1. Încălcarea art. 23 alin. (2) - Imprevizibilitatea legii

Prevederea legală contestată instituie o ingerință severă și cu caracter imprevizibil asupra dreptului fundamental de a participa la alegeri. Aspectele critice sunt:

- Lipsa unor criterii clare și obiective și a unei proceduri previzibile pentru aplicarea excepției pe durata campaniei electorale determină riscul unor interpretări arbitrare și abuzive, vulnerabilizând astfel principiul legalității și egalității în competiția electorală.
- Riscul excluderii unui partid din alegeri fără o constatare definitivă de vinovăție sau ilegalitate contravine principiilor fundamentale ale statului de drept și ale dreptului la un proces echitabil.
- Ambiguitatea privind efectele aplicării excepției asupra dreptului candidaților desemnați: nu este clar în ce măsură măsura afectează dreptul individual de a fi ales al candidaților, ceea ce creează un spațiu larg pentru aplicarea discreționară și abuzivă a acestei măsuri.

2. Încălcarea art. 38 - Dreptul de a fi ales

Limitarea activității unui partid politic în timpul campaniei electorale influențează direct dreptul candidaților de a participa în alegeri, fără ca aceștia să fi fost sancționați definitiv, fapt ce contravine principiilor democratice și drepturilor fundamentale. De altfel, față de candidați nici măcar nu au fost formulate pretenții, dar aceștia ar putea fi vizați, dacă se utilizează excepția contestată sau ar putea fi generate condiții pentru anularea alegerilor:

- Comisia Electorală Centrală (CEC) nu a identificat motive concrete sau temeinice pentru excluderea autorului sesizării sau a candidaților desemnați de partid din procesul electoral.
- Ministerul Justiției, în calitate de organ executiv cu potențiale interese politice, a solicitat excluderea partidului bazându-se pe aceeași bază factuală, dar cu o interpretare mult mai restrictivă și cu o măsură ce produce efecte juridice mult mai grave decât cele stabilite de CEC, dar la sesizarea CEC făcută într-o procedură imprevizibilă.
- Această situație creează un precedent periculos, în care autorități cu funcție executivă pot interveni direct și arbitrar în procesul electoral, încălcând astfel separația puterilor în stat și independența instituțiilor.

3. Încălcarea libertății partidelor politice (art. 41 Constituție)

Limitarea activității unui partid în baza unei simple solicitări a Ministerului Justiției, la sesizarea CEC, fără existența unei hotărâri definitive a instanței judecătorești, aduce atingere unor drepturi și principii fundamentale:

- Libertatea de asociere politică este compromisă prin suspendarea activității unui partid fără respectarea unui proces legal echitabil;
- Egalitatea în fața legii este încălcată, deoarece partidul în cauză este exclus temporar din competiția electorală fără o sancțiune definitivă și fără o procedură transparentă;
- Echilibrul între puterile politice și cele judiciare este perturbat, oferind guvernului un instrument de influențare a competiției electorale prin presiuni asupra partidelor politice rivale;
- Aceste aspecte afectează grav principiile democratice și funcționarea corectă a statului de drept.

4. Lipsa unui cadru procedural clar și garantat

- Nu există prevederi clare care să stabilească dacă și în ce condiții poate fi aplicată excepția contestată pe durata campaniei electorale;
- Nu este definită aria de aplicare a excepției contestate în raport cu partidul și cu candidații desemnați, ceea ce lasă loc interpretărilor discreționare;
- Nu sunt prevăzute garanții procedurale suficiente pentru protejarea drepturilor partidului și ale candidaților, inclusiv posibilitatea unei apărări efective și a unui termen maxim de aplicare a măsurii;

5. Încălcarea avizelor și Codului bunelor practici în materie electorală ale Comisiei de la Veneția și a practicii Curții Constituționale.

Chiar dacă norma contestată nu prevede direct modificarea Codului electoral, aceasta vizează anume drepturile electorale în cadrul campaniei electorale.

Respectiv, standardele și termenele de modificare a legislației electorale pentru garantarea stabilității proceselor electorale urmează a fi respectate. Astfel, norma contestată a fost introdusă abuziv cu mai puțin de un an până la alegerile parlamentare.

În speță, norma contestată a fost adoptată cu mai puțin de 2,5 luni înainte de începerea campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, generând criterii noi de excludere din cursă a unor subiecți electorali prin intervenția arbitrară a puterii executive în procesul electoral, Comisiei Electorale Centrale, unicul organ responsabil de administrarea procesului electoral, fiindu-i atribuit un rol formal în cadrul procedurii conform normei contestate.

De altfel, urmare a aplicării normei contestate, se afectează stabilitatea procesului electoral și se generează incertitudine cu privire la modul de intervenție a CEC în cazul aplicării normei contestate.

Prin încheierea din 25 septembrie 2025 Curtea de Apel Chișinău a dispus aplicarea măsurii asigurătorii sub formă de limitare a activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” pe perioada examinării cauzei, până la pronunțare în fond, conform art. 21 alin. 3² din Legea nr.294/2007 privind partidele politice.

Codul electoral nu prevede care sunt consecințele juridice ale acestei măsuri și nici Legea privind partidele politice nu prevăd soluții explicite cum urmează să acționeze CEC, fapt care lasă loc de arbitrar.

De altfel, urmare a emiterii încheierii Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2025 privind aplicarea măsurii asigurătorii sub formă de limitare a activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” pe perioada examinării cauzei, la 26 septembrie 2026 CEC urmează să se expună asupra modului de executare a încheierii judecătorești, existând riscuri de arbitrar.

F. Concluzie și solicitări

Având în vedere toate argumentele și premisele prezentate, se poate observa că prevederea legală contestată aduce atingere gravă și nejustificată drepturilor

fundamentale garantate de Constituție, precum și standardelor internaționale enunțate în jurisprudența CEDO.

Aplicarea normei contestate, fără criterii clare, transparente și fără o hotărâre definitivă, afectează în mod direct dreptul fundamental la participarea liberă și egală în alegeri, punând sub semnul întrebării esența procesului democratic.

Mai mult, crearea premiselor pentru intervenția disproporționată a autorităților executive în procesul electoral, prin restrângerea activității unui partid politic fără evaluare judiciară definitivă, subminează echilibrul instituțional și principiul separației puterilor în stat, fundament al unui stat democratic și al statului de drept.

În lumina acestor aspecte, solicităm respectuos Înaltei Curți să garanteze protecția drepturilor constituționale și a angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova, declarând neconstituționalitatea prevederilor care permit aplicarea măsurilor asigurătorii în condițiile descrise. Aceasta va asigura protecția drepturilor fundamentale și integritatea procesului electoral, consolidând în același timp încrederea publică în instituțiile democratice și respectul față de statul de drept.

Prin urmare, **solicităm:**

1. A admite sesizarea privind excepția de neconstituționalitate
2. A declara neconstituțională următoarea sintagmă de la art. 21 alin. (8) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice:

„...cu excepția cazurilor în care limitarea activității partidului politic se cere pentru comiterea unor încălcări grave ale legii, astfel cum sunt prevăzute acestea la art. 3 și la alin. (3¹) din prezentul articol. Activitatea partidului politic nu poate fi limitată pentru încălcări minore.”

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Subsemnatul, Irina Vlah în calitate de reprezentant al autorului sesizării, declar că informațiile prezentate Înaltei Curți sunt veridice

Cu respect

26.09.2025

Rezultatul verificării

Documentul exceptie neconstitutionalitate 21 8 lege partide_2_PRIM.signed.pdf

#	Submisiões	Validação	Data e hora
1	Vlah Irina	✓ Valida	26.09.2025 10:50:46

 Mai verifică

 [Pagina principală](#)

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a art.21 alin.(8) din Legea nr.294-XVI din 21.12.2007 privind partidele politice,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, intervenienți accesorii Comisia Electorală Centrală și Serviciul de Informații și Securitate cu privire la limitarea activității partidului politic,

împotriva încheierii din 25 septembrie 2025 a Curții de Apel Centru,

*(Dosarul nr. 2r-355/25
PIGD 2-25134628-01-23-26092025)*

Întrunirea condițiilor stabilite la art. 12¹ din Codul de procedură civilă pentru admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

26 septembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, cererea depusă de Partidul Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, reprezentată de Irina Vlah, cu privire la sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a art.21 alin.(8) din Legea nr.294-XVI din 21.12.2007 privind partidele politice,

Curtea Supremă de Justiție, în completul de judecată compus din:
Stela Procopciuc, *Președinte*
Ion Munteanu,
Diana Stănilă, *Judecători*
constată următoarele:

ÎN FAPT:

1. La 19 septembrie 2025, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, intervenienți accesorii Comisia Electorală Centrală și Serviciul de Informații și Securitate, solicitând limitarea activității partidului pe un termen de 12 luni. Totodată, a solicitat aplicarea măsurii asiguratorii sub formă de limitare a activității Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei” pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea în fond, conform art.21 alin.(3²) din Legea nr.294/2007 privind partidele politice.

POZIȚIA CURȚII DE APEL CENTRU

2. Prin încheierea din 25 septembrie 2025 a Curții de Apel Centru s-a admis cererea Ministerului Justiției și s-a dispus aplicarea măsurii asiguratorii sub formă de limitare a activității Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei” pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea în fond conform art.21 alin.(3²) din Legea nr.294/2007 privind partidele politice, până la pronunțarea hotărârii în fond.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

3. La 26 septembrie 2025, Partidul Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, reprezentată de Irina Vlah, a declarat recurs împotriva încheierii din 25 septembrie 2025 a Curții de Apel Centru, solicitând anularea acesteia.

4. La aceeași dată, 26 septembrie 2025, Partidul Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, reprezentată de Irina Vlah, a depus cerere în temeiul art.12¹ din Codul de procedură civil, solicitând ridicarea excepției de

neconstituționale și sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului constituționalității a următoarelor prevederi legale și anume, a sintagmei prevăzute la art.21 alin.(8) din Legea nr.294/2007 privind partidele politice „... cu excepția cazurilor în care limitarea activității partidului politic se cere pentru comiterea unor încălcări grave ale legii, astfel cum sunt prevăzute acestea la art.3 și la alin.(3¹) din prezentul articol. Activitatea partidului politic nu poate fi limitată pentru încălcări minore.”

5. În susținerea cererii Partidul Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, reprezentată de Irina Vlah, a indicat că prevederea legală contestată aduce atingere gravă și nejustificată drepturilor fundamentale garantate de Constituție, precum și standardelor internaționale reținute în jurisprudența CEDO. Aplicarea normei date de drept, fără criterii clare, transparente și fără o hotărâre definitivă, afectează în mod direct dreptul fundamental la participarea liberă și egală în alegeri, creând dubii referitor la esența procesului democratic. Crearea premiselor pentru intervenția disproporțională a autorităților executive în procesul electoral, prin restrângerea activității unui partid politic fără evaluarea judiciară definitivă, subminează echilibrul instituțional și principiul separației puterilor în stat, fundament al unui stat democratic și al statului de drept.

6. În viziunea recurentului prevederile legale care permit aplicarea măsurilor asiguratorii în condițiile descrise supra, sunt contrare Constituției, din care motive consideră necesar de a sesiza Curtea Constituțională în vederea exercitării controlului constituționalității a prevederilor articolului 21 alin.(8) din Legea nr.294/2007 privind partidele politice, în special a sintagmei: „... cu excepția cazurilor în care limitarea activității partidului politic se cere pentru comiterea unor încălcări grave ale legii, astfel cum sunt prevăzute acestea la art.3 și la alin.(3¹) din prezentul articol. Activitatea partidului politic nu poate fi limitată pentru încălcări minore.”

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ:

7. Articolul 12¹ din Codul de procedură civilă statuează că:

(1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

(4) Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.”

8. Articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituția Republicii Moldova stipulează că:

„(1) Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.”

MOTIVAREA INSTANȚEI:

9. Completul de judecată reține că la 09 februarie 2016, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr.2 „*Pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (sesizarea nr.55b/2015)*”, prin care s-a decis că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Totodată, s-a dispus că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

10. Potrivit §79-80 din Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale, pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și lit.g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de

neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

11.În §82-83 din aceeași Hotărâre, Curtea Constituțională a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții strict obligatorii:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

12. Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la §82.

13.Așadar, pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, sunt necesare întrunirea cumulativă a condițiilor strict-obligatorii prevăzute la art.12¹ alin.(2) din Codul de procedură civilă.

14.Verificând respectarea condițiilor prevăzute la §82 din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016, obligator-necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, Completul de judecată constată că în litigiul dedus judecății sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art.12¹ alin.(2) din Codul de procedură civilă, cu sesizarea în acest sens a Curții Constituționale. Or, obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, anume prevederile articolului 21 alin.(8) din Legea nr.294/2007 privind partidele politice, în special sintagma: „... cu excepția cazurilor în care limitarea activității partidului politic se cere pentru comiterea unor încălcări grave ale legii, astfel cum sunt prevăzute acestea la art.3 și la alin.(3¹) din prezentul articol. Activitatea partidului politic nu poate fi limitată pentru încălcări minore.”, intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție. Excepția de neconstituționalitate fiind ridicată de către o parte implicată în proces, la caz, de către recurentul Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale, din care motive cererea necesită a fi admisă.

15. Completul Curții Supreme de Justiție menționează că cererea privind sesizarea Curții Constituționale privind verificarea constituționalității

normelor de drept citate supra, constituie o prerogativă a părții din proces, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea speței fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

16. Din considerentele enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a admite cererea depusă de Partidul Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, reprezentată de Irina Vlah, cu privire la sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate.

17. În conformitate cu art. 12¹ alin. (3), art. 269-270 din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI:

Admite cererea depusă de Partidul Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, reprezentată de Irina Vlah, cu privire la sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a art. 21 alin. (8) din Legea nr. 294-XVI din 21.12.2007 privind partidele politice.

Transmite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea depusă de Partidul Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, reprezentată de Irina Vlah, în vederea examinării constituționalității a prevederilor articolului 21 alin. (8) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, sintagma: „... cu excepția cazurilor în care limitarea activității partidului politic se cere pentru comiterea unor încălcări grave ale legii, astfel cum sunt prevăzute acestea la art. 3 și la alin. (3¹) din prezentul articol. Activitatea partidului politic nu poate fi limitată pentru încălcări minore.”

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

/semnătura/

Stela Procopciuc

Judecători

/semnătura/

Ion Munteanu

/semnătura/

Diana Stănilă

Judecător

Stela Procopciuc